

**«Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων.
Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία
θέατρα.
Θέατρο Φιλίππων»**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΖΩΜΑ –ΙΣΤΟΡΙΑ
ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΦΙΛΙΠΠΩΝ**

Η αρχαία πόλη των Φιλίππων υπήρξε αρχικά (360 π.Χ.) αποικία των Θασίων, με το όνομα Κρηνίδες, σύντομα όμως κατακτήθηκε από τον πανίσχυρο τότε Φίλιππο Β΄, βασιλιά της Μακεδονίας, ο οποίος οχύρωσε την πόλη και της έδωσε το όνομά του. Στα ελληνιστικά χρόνια η πόλη απέκτησε το τείχος της, το θέατρο, δημόσια οικοδομήματα και ιδιωτικές κατοικίες. Αναμφισβήτητα, το πιο εντυπωσιακό κτίσμα της εποχής αυτής, παρά τις αλλαγές που υπέστη ανά τους αιώνες, είναι το Αρχαίο Θέατρο των Φιλίππων, το οποίο κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί παραστάσεις του Φεστιβάλ Φιλίππων. Τον 2ο αιώνα π.Χ. η διέλευση της Εγνατίας Οδού μέσα από τους Φιλίππους, ενός από τους μεγαλύτερους στρατιωτικούς και εμπορικούς δρόμους του αρχαίου κόσμου, μετέτρεψε την πόλη σε σημείο αναφοράς της περιοχής.

Το σπουδαιότερο, όμως, γεγονός κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους, που σφραγίζει ανεξίτηλα την ιστορία της πόλης, είναι η μάχη των Φιλίππων το 42 π.Χ., όταν οι δημοκρατικοί Ρωμαίοι αντιμετωπίζουν τους οπαδούς της Μοναρχίας. Οι δημοκρατικοί χάνουν, οι επικεφαλής τους αυτοκτονούν και ξεκινά για τη Ρώμη η αυτοκρατορική περίοδος διακυβέρνησής της.

Ωστόσο, ένα άλλο σημαντικό γεγονός έμελλε και πάλι να αλλάξει τη φυσιογνωμία της πόλης: η έλευση του Αποστόλου Παύλου, ο οποίος ίδρυσε εδώ την πρώτη χριστιανική εκκλησία σε ευρωπαϊκό έδαφος το 49/50 μ.Χ. Η επικράτηση της νέας θρησκείας και η μεταφορά της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους στην Κωνσταντινούπολη προσέδωσαν αίγλη στους Φιλίππους. Κατά τα

παλαιοχριστιανικά χρόνια (4ος-6ος μ.Χ. αιώνες.) ιδρύθηκαν, στη θέση των ρωμαϊκών κτιρίων, το συγκρότημα του «Οκταγώνου», με τον μητροπολιτικό ναό αφιερωμένο στον Απόστολο Παύλο, το «Παλάτι του Επισκόπου», καθώς και τρεις μεγαλόπρεπες βασιλικές και ιδιωτικές κατοικίες.

Η πόλη αρχίζει να εγκαταλείπεται στις αρχές του 7ου μ.Χ. αιώνα, εξαιτίας μεγάλων σεισμών και σλαβικών επιδρομών. Επιζεί στα βυζαντινά χρόνια, ως οχυρό φρούριο, ενώ η ερήμωσή της ολοκληρώνεται με την τουρκική κατάκτηση στα τέλη του 14ου αιώνα.

Η αρχική φάση του θεάτρου, που είναι σύγχρονη με τα τείχη της πόλης, ανάγεται στα χρόνια του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου Β' (μέσα του 4ου αι. π.Χ.). Από τη φάση αυτή σώζονται οι αναλημματικοί τοίχοι (κατακόρυφοι τοίχοι που στήριζαν το κοίλο του θεάτρου) του κοίλου, δηλαδή του χώρου όπου κάθονται οι θεατές, και των παρόδων, των διαδρόμων που οδηγούσαν προς την ορχήστρα του θεάτρου. Την εποχή αυτή η ορχήστρα, ο υπαίθριος κεντρικός χώρος όπου «παίζουν» οι ηθοποιοί, είχε σχήμα πετάλου.

Το θέατρο αυτό, εξακολούθησε να χρησιμοποιείται και από τους Ρωμαίους αποίκους, αφού διασκευάστηκε για να προσαρμοστεί στα νέα θεάματα της ρωμαϊκής κοινωνίας και για να δεχθεί πολυάριθμους θεατές.

Τον 2ο αι. μ.Χ., το θέατρο αποκτά τυπική ρωμαϊκή μορφή, με μεγαλοπρεπές τριώροφο κτήριο σκηνής, ορχήστρα στρωμένη με μαρμάρινες πλάκες και κοίλο που επεκτείνεται επάνω από τις παρόδους, οι οποίες καλύπτονται με θολωτές κατασκευές. Μια εικόνα της μορφής αυτής του θεάτρου μας δίνει η νότια στοά του κτηρίου της σκηνής, που αναστηλώθηκε πρόσφατα και φέρει στα μέτωπα των πεσσών ανάγλυφες πλάκες με παραστάσεις που σχετίζονται με το θεό Διόνυσο (μαινάδες κ.ά.).

Τον 3ο αι. μ.Χ. το θέατρο μετατρέπεται σε αρένα για τις θηριομαχίες. Κατεδαφίζεται το προσκήνιο και αφαιρούνται οι πρώτες σειρές των καθισμάτων του κοίλου. Στην περιφέρεια της ορχήστρας υψώνεται τοίχος, ύψους 1,20μ., με κιγκλίδωμα για την προστασία των θεατών από τα θηρία. Μάλιστα για την παραμονή και την ευκολότερη μεταφορά των θηρίων στην αρένα, δημιουργήθηκε στο νότιο άκρο της ορχήστρας, ένας μεγάλος ορθογώνιος υπόγειος χώρος. Στη φάση αυτή θα πρέπει να κατασκευάστηκε και το επιθέατρο, μία καμαροσκέπαστη κατασκευή στο ψηλότερο μέρος του κοίλου, που στήριζε νέες σειρές εδωλίων και αύξησε την χωρητικότητα του θεάτρου.

Στους ύστερους ρωμαϊκούς χρόνους (τέλος 3ου-αρχές 4ου μ.Χ. αι.) πρέπει να κτίστηκαν τα δύο τόξα για την αντιστήριξη του θεάτρου στο γειτονικό τείχος.

Στα παλαιοχριστιανικά χρόνια (5ος-6ος μ.Χ. αι.) το θέατρο παύει να λειτουργεί ως χώρος παραστάσεων. Η εγκατάλειψή του πρέπει να σχετίζεται με την επικράτηση του χριστιανισμού και τα νέα ήθη που δεν ήταν πια σύμφωνα με τις θηριομαχίες ή τις θεατρικές παραστάσεις. Η στοά στο πίσω μέρος του κτηρίου της σκηνής

διασκευάζεται σε χώρο εργαστηρίων. Με την καταστροφή της σκηνής από πυρκαγιά, που πιθανότατα σχετίζεται με το μεγάλο σεισμό που κατέστρεψε την πόλη των Φιλίππων στις αρχές του 7ου μ.Χ. αι., αρχίζει το συστηματικό γκρέμισμα του θεάτρου με σκοπό τη χρησιμοποίηση των μελών του ως οικοδομικού υλικού για την κατασκευή νέων οικοδομών.

Στη διάρκεια των πρώιμων Βυζαντινών χρόνων το κτίριο της σκηνής και η περιοχή στα νοτιοανατολικά του θεάτρου φιλοξενεί εργαστήρια. Τέλος, στην περίοδο της Τουρκοκρατίας, ο λιθόστρωτος δρόμος, που ως τις αρχές του 20ου αι. ένωνε την Καβάλα με τη Δράμα διασχίζοντας τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων, περνά μπροστά από το θέατρο.

Η ανασκαφική έρευνα ξεκίνησε στους Φιλίππους το 1914 από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Αρχαιολογική Υπηρεσία και η Αρχαιολογική Εταιρεία διενέργησαν συστηματικές ανασκαφές. Σήμερα η Αρχαιολογική Υπηρεσία, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή συνεχίζουν την αρχαιολογική έρευνα. Τα ευρήματα των ανασκαφών φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Φιλίππων. Από τον Ιούλιο του 2016, ο αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων συγκαταλέγεται στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

